

A Public Opinion
Poll on Democracy
in Russia

SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRATIE ÎN RUSIA

XIAOYAN ZHAO

The article offers a segmentation analysis of today's Russian society focussing on individual political values. Six groups are identified, with different value preferences, the characteristics of which help to shed light on the present and future evolution of the political scene in Russia: at the forefront of change are Active Democrats and Enthusiasts, who believe in the democratic and market-oriented values. In the middle of the spectrum are Cautious Pluralists, who, although share the democratic political values of the first two groups, believe that economic security should precede the development of democracy. The largest block of the population is represented by Apathetics and Fatalists, both uninvolved in the political process and having little knowledge about what democracy means. The last group, identified as Anti-Democrats, is directly opposed to the supporters of democracy and shows the strongest desire for the return to power of the Communist Party. The charts and tables at the end help to better illustrate the author's conclusions.

Societatea îndelung dominată de autocrație, Rusia traversează în prezent profunde transformări politice și economice. Manevrele secrete pentru putere au fost înlocuite de dezbatările politice la cel mai înalt nivel, televizate în direct. Politicienii recurg mai degrabă la referendumuri și la alegeri decât la lagărele de muncă și la exilul politic. Un spectru larg de opinii politice este prezentat în mass media, acum în mare măsură eliberate de sub controlul de stat. Organizații, fie politice, religioase sau umanitare, inclusiv acelea care se află în subteranele societății, se fac și se desfac zilnic fără a trezi cea mai mică curiozitate publică. În ce măsură sunt percepute toate acestea ca fiind elementele necesare unei democrații? Si în ce măsură sunt "masele" o parte a unui proces politic acum mult mai spontan dacă nu anarhic? Mai important chiar, într-o țară în care rețeaua politică a Partidului Comunist obișnuia să interpreteze și să răspundă la toate întrebările vieții, au apărut oare componente distințe de "avangardă" care să conducă la procesul democratic?

Printr-o analiză segmentară, focalizată pe valorile politice individuale, am identificat în societatea rusă șase grupuri cu valori și convingeri diferite, ale căror caracteristici ar putea arunca o lumină asupra modului în care are loc transformarea politică și cum va evolu ea.

Grupuri Politice

In primul plan se află democrații activi, cei care și-au interiorizat valorile politice și economice întruchipate de democrația și capitalismul occidental. Poate că nu este de loc

o coincidență faptul că membrii acestui grup - reprezentând 15% din cetățenii țării - se bucură de cel mai înalt statut socio-economic. Ei au cel mai mare venit și cea mai mare participare la noile sectoare economice, cel mai mare procentaj de specialiști și manageri, precum și de foști membri ai Partidului Comunist.

Democrații activi sunt îndeaproape urmăți de entuziaști, ruși care au adoptat cea mai mare parte, dacă nu totalitatea, valorilor democratice și ale economiei de piață. Pe entuziaști îi caracterizează o puternică convingere în legătură cu rolul pe care îl pot juca cetățenii de rând în procesul politic și manifestă încredere în conducerea țării și în procesele politice. Fiind cei mai tineri și mai activi din punct de vedere economic dintre toate grupurile, entuziaștii alcătuiesc 13% din totalul populației.

Reprezentând împreună 28% din totalul populației, democrații activi și entuziaștii constituie grupurile cele mai convinse că Rusia se îndreaptă în direcția bună, împărtășind optimismul că societatea rusă va fi aproape de normal peste cinci ani. Ambele grupuri au tendința să-l sprijine pe Președintele Elșîn.

In mijlocul spectrului se află pluraliștii prudenți, reprezentând 20% din totalul populației. Membrii acestui grup împărtășesc valorile politice democratice ale democraților activi, manifestând un sprijin puternic pentru libertățile individuale, pentru egalitate și drepturile minorităților și resping sentimentele de superioritate rasială și separatism. Spre deosebire, totuși, de democrații activi și de entuziaști, ei cred că securitatea economică trebuie să preceadă dezvoltarea democrației. Sunt îngrijorați de lipsa de ordine din societate și arată un dispreț evident pentru sistemele economice bazate pe profit. Cu cel mai mare contingent de gulere albastre, pluraliștii prudenți sunt sprijinitorii "socialismului cu față umană".

Cel mai mare segment al populației - o treime - este alcătuit din două grupuri asemănătoare: apaticii și fataliștii. Ambele

grupuri nu sunt implicate în procesul politic. Totuși, apaticii (15%) sunt mai bine definiți, în sensul că ei sunt pe cât de indiferenți pe atât de neinformați, având puține cunoștințe fie despre actorii politici, fie despre ceea ce înseamnă democrația. Cunoscând o suprareprezentare a locuitorilor rurali și a muncitorilor în general, membrii acestui grup tind să fie letargici în ceea ce privește politica și chiar discutarea nemulțumirilor din viață lor de zi cu zi. Fataliștii (18%) diferă de apatici în sensul că ei cel puțin consideră că au o oarecare înțelegere a ceea ce înseamnă democrația și sunt informați despre liderii politici. Sunt, totuși, dominați de o atitudine de resemnare, susținând că, indiferent ce fac cetățenii obișnuiți, impactul lor asupra procesului politic este fatalmente redus. Fataliștii sunt îngrijorați de dezordine și cer o conducere autoritară puternică.

La polul opus sprijinitorilor democrației se află antidemocrații, care reprezintă 19% din populație. Exprimând cea mai puternică dorință pentru revenirea la putere a Partidului Comunist, acest grup susține valori ce sunt contrare principiilor democratice occidentale, manifestându-se în special în favoarea unor idei, cum ar fi superioritatea de rasă, separatismul, inegalitatea. Membrii lui manifestă, de asemenea, o puternică aversiune față de privatizare și față de un sistem bazat pe profit. Acest grup tinde să includă cu precădere locuitori din mici orașe, femei și oameni mai în vîrstă, precum și etnici ruși și credincioși ortodocși ruși. În medie, antidemocrații nu par să fie mai activi și demonstrativi pe tărâm politic decât publicul general, sugerând că, luati ca grup, este puțin probabil să traducă în acțiuni organizate resentimentele lor despre starea actuală.

Grupul Unu: democrații activi (15%)

Democrații activi sunt cei mai optimiști în legătură cu starea actuală de

SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN RUSIA

lucruri din Rusia. Apartinând singurului grup în care majoritatea crede că țara merge pe drumul cel bun, democrații activi au, de asemenea, cea mai puternică tendință dintre toate cele sase grupuri de a crede că democrația se instaurează în prezent în Rusia și că peste cinci ani țara va fi mai aproape de o societate normală decât de una haotică.

Pe democrații activi îi caracterizează o solidă și constantă structură de valori bazată pe principii democratice occidentale, cum ar fi libertatea de expresie și credința, garantarea drepturilor minorităților, toleranța, egalitatea, implicarea politică, pluralismul și statul de drept. Singura excepție o reprezintă faptul că ei sunt tentați să sprijine libertatea de asociere a extremiștilor, un punct controversat chiar în democrații avansate, cum ar fi Statele Unite.

In ceea ce privește participarea la viața politică, democrații activi sunt cei mai înclinați să se implice în procesul politic, fie exprimându-și părerile politice, încercând să remedieze problemele locale sau să voteze în alegerile prezidențiale (dintre toate cele sase grupuri, manifestă cel mai puternic sprijin pentru Președintele Eltsin).

Pentru democrații activi, societatea rusă nu este inherent antidemocratică. Ei nu numai că văd principiile democratice occidentale ca fiind compatibile cu tradiția rusă, dar manifestă și o oarecare nostalgie după viața rusă din timpul țarului. Ei nu cred că democrația trebuie să fie suspendată temporar în timp ce societatea se străduie să atingă securitatea economică. În același spirit, ei nu cred că privatizarea ar trebui să fie întârziată până ce vor fi lichidate corupția și ilegalitatea.

Intrucât acest grup conține cel mai mare procent de persoane cu studii superioare, membrii lui locuiesc în cea mai mare parte în mari centre urbane, în special în Moscova. Fiind grupul care lucrează cel mai mult în noile sectoare economice, venitul lor mediu lunar este cel mai mare dintre toate cele sase grupuri - cu aproape 7.000 de ruble peste media națională. Ei reprezintă cel mai mare procentaj de personal managerial, profesional

și tehnic.

In acest grup există un număr foarte mare de foști membri ai Partidului Comunist. Totuși, acesta este un indicu mai degrabă al statutului și relațiilor sociale, precum și al unei personalități active decât al preferințelor ideologice. Conform unei păreri generale, cu excepția ideologilor rigizi și a birocaților inertii, mulți foști membri ai Partidului Comunist se află în rândurile celor mai activi democrați și reformatori.

Democrații activi reprezintă al doilea grup Tânăr - cu o medie de vîrstă de 35 ani - și include al doilea mare procent de bărbați - situându-se în urma entuziaștilor în ambele cazuri.

Grupul Doi: entuziaștii (13%)

Imediat după democrații activi, entuziaștii se situează pe locul doi în ceea ce privește puternica încredere în principiile democratice. Față de publicul general, există un număr semnificativ mai mare de membri în acest grup (puțin mai mic decât la democrații activi) care afirmă că țara merge pe drumul cel bun și că democrația se instaurează treptat. Ei sunt tot așa de optimiști ca și democrații activi, prezicând Rusiei o reinnoiere la normalitate în cinci ani de acum înainte.

Acest grup este caracterizat de entuziasmul său legat de rolul pe care îl pot juca oamenii obișnuiți în procesul politic. Membrii săi nu împărtășesc sentimentul că apatia politică ar fi cuprins societatea rusă. Este singurul grup în care doar o minoritate se plângă de liderii politici cărora nu le pasă de oamenii de rând; chiar și democrații activi manifestă un nivel vizibil de cinism în această privință. Entuziaștii nu susțin ideea incapacității de angajare în viața democratică, îndeobște atribuită oamenilor obișnuiți, fapt care ar obstrucționa procesul de democratizare. De fapt, ei împărtășesc opinia

democraților activi potrivit căreia tradiția rusă și principiile democratice occidentale sunt compatibile. Ca și democrații activi, ei resping cu fermitate afirmația potrivit căreia votul nu ar avea o mare importanță. Ca și democrații activi, alegerea lor prezidențială se orientează către Elțin.

Entuziasmul membrilor acestui grup rezultă în mod evident și din faptul că, dintre toate grupurile, ei susțin cel mai mult că cetățenii au acum cel puțin o oarecare influență atât la nivel național cât și la nivel local, deși nu par să observe o anumită îmbunătățire față de perioada dinaintea perestroikă (un indicu, probabil, al vârstei lor tinere și al unei lipse de experiență și perspectivă), în contrast cu schimbarea remarcată de un număr mai mare de democrați activi.

Entuziaștii urmează totuși să-și cristalizeze o serie de valori politice statomice. Ei nu sunt tot atât de convinși de conceptele de toleranță, egalitate și drepturi ale minorităților aşa cum sunt democrații activi. Este foarte puțin probabil ca ei să afirme că toți cetățenii ar trebui să aibă o influență egală asupra guvernului. Un număr mic dar perceptibil - față de media națională - sprijină astfel de afirmații cum ar fi: "nu ar trebui amestecate diferențele credințe", "nedreptatea față de unele grupuri poate fi justificată în interesul binelui suprem" și "nu toți oamenii se nasc egali". Este important de evidențiat că valorile de egalitate și toleranță sunt mai puțin asociate cu democrația în mintea rușilor în general decât sunt libertățile individuale.

Un entuziașt tipic este un Tânăr de 33 de ani. Un membru din patru este sub 25 de ani. Această analiză demografică ne ajută poate să explicăm de ce o treime din ei consideră că le este greu să aleagă o epocă politică care să reprezinte cel mai bun mod de viață. Epoca țaristă și brejnevistă au prioritate asupra modului actual de viață din Rusia ca fiind cele mai atractive epoci, deși este posibil ca societatea de astăzi să devină alternativa unui mod de viață pentru membrii acestui

grup, pentru că ei manifestă în prezent o preferință mai mare pentru ea decât membrii oricărui alt grup.

Beneficiază oare entuziaștii de tot ce le oferă acum societatea? Se pare că da. Este adevarat că structura profesională a grupului o reflectă pe cea a populației în general. Chiar și numărul care declară obținerea unor venituri primare din sectorul particular este și el aproksimativ la nivelul mediei pe țară. Totuși, entuziaștii sunt cei mai intens inclinați să jongleze cu mai mult de o singură slujbă care le aduce recompense bănești. În consecință, ei se situează pe locul doi în ceea ce privește venitul cel mai mare, fiind întrecuți doar de democrații activi. De asemenea, entuziaștii se clasează imediat după democrații activi ca fiind al doilea grup cu cel mai ridicat nivel de educație.

Din punct de vedere geografic, entuziaștii provin în general din nordul țării și mai puțin din zona militaro-industrială a Uralilor și din vestul Siberiei.

Grupul Trei: pluraliștii prudenti (20%)

Pluraliștii prudenti au cea mai puternică convingere că toți cetățenii ar trebui să aibă o influență egală asupra politicii guvernamentale. Ei împărtășesc, de asemenea, ideea portivit căreia guvernul ar trebui să asigure drepturile minorităților. Ca sprijinitori fermi ai libertății de expresie și ai credinței religioase, nu sunt de acord cu astfel de concepte cum ar fi separarea diferențelor credințe și superioritatea rasială. Ca și democrații activi, ei sunt împotriva faptului că extremiștilor să li se permită să-și formeze propriile asociații. Aceasta este poate un indicu al faptului că pluraliștii prudenti se opun celor predicate de actualii extremiști ruși - naționalismul exclusivist.

Deși pluraliștii prudenti nu sunt cei mai nostalgiți după epoca brejnevistă, ei manifestă respect pentru principiile socialiste,

SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN RUSIA

asa cum arată convingerea lor - cea mai puternică dintre toate grupurile - potrivit cărei socialismul a eşuat în Rusia pentru că s-au comis greşeli în alegerea liderilor şi nu din cauza principiilor socialiste propriu-zise. Este clar că, din punct de vedere politic, pluraliştii prudenti împărtăşesc o serie de valori cheie cu democrații activi, fără special cele care privesc egalitatea, dar diferă atunci când este vorba de valori economice. Dintre toate grupurile, pluraliştii prudenti se numără printre cei mai infocați apărători ai securităţii economice înainte de dezvoltarea democrației. Ei, de asemenea, se opun cu vehemență unui sistem bazat pe profit deoarece acesta "scoate la iveală ce-i mai rău în natura umană". Ei au tendința de a dori încetinirea privatizării până ce corupția și ilegalitatea nu vor fi eliminate. Se pare că ei s-ar mulțumi cu "socialismul cu față umană" ca doctrina politică adecvată pentru societatea rusă.

Pluraliştii prudenti tind să caracterizeze situația politică din țară ca lipsindu-i ordinea și scufundându-se în haos. De fapt, sunt pesimisti atât în legătură cu direcția în care merge țara astăzi cât și cu situația în care se va afla ea peste cinci ani. Prudența lor este marcată de suspiciunea față de principiile democratice occidentale, pe care nu le consideră compatibile cu tradiția rusă. La nivel personal, ei nu manifestă o tendință mai mare decât media națională de a participa la diverse activități pentru a-și exprima părerile sau a aborda nemulțumirile. Sprijinul lor pentru Elșin este slab, la un nivel ușor mai coborât față de media națională.

Foarte probabil compus din orășeni, acest grup are cel mai puternic contingent de muncitori și de persoane cu pregătire liceală. Are, de asemenea, media de vîrstă cea mai mare - 42 de ani. Pluraliştii prudenti se situează pe locul doi în ceea ce privește cel mai mic venit, depășindu-i pe fataliști (cu venitul cel mai mic) doar cu 300 de ruble. Acest grup este subrepräsentat în zona estică a țării.

Grupul Patru: apaticii (15%)

Majoritatea din acest grup consideră dificilă definirea democrației și afirmă că nu cunosc multe despre ea. Ei, de fapt, nu sunt informați despre conducătorii și reprezentanții lor locali. Cam o treime din acest grup - cel mai mare procentaj dintre toate cele șase grupuri - afirmă că nu ar participa la alegeri prezidențiale. Apaticii par să fie letargici chiar și atunci când este vorba de viața lor personală - dintre toate cele șase grupuri sunt cel mai puțin înclinați să treacă la acțiune dacă autoritățile locale ar lua decizii care le-ar afecta viața cotidiană în mod negativ. Când sunt întrebați ce i-ar face să fie din nou mândri de Rusia, 1 din 5 din acest grup nu poate găsi vreun motiv, întărind imaginea de detașare și indiferență.

La mai mulți indicatori acest grup reflectă starea de spirit națională medie. Aproape în aceleasi proporții cu publicul general, apaticii cred că situația politică a țării este una de dezordine și că țara s-a înscris pe un drum greșit. Preferința acestui grup pentru diferite epoci reflectă de asemenea tabloul național - aproape 4 din 10 membri favorizând epoca brejnevistă, puțin sub 2 din 10 alegând epoca țaristă, iar restul voturilor (5-7%) dispersate între celelalte regimuri politice. Merită menționat că acest grup - dezinteresat și inert cum e - nu este îndeosebi atrăs de vechiul sistem. Apaticii sunt printre ultimii care să atribuie eșecul sistemului comunist din ultimii șaptezeci de ani proastei alegeri a liderilor.

Poate datorită unei lipse de înțelegere și interes, acest grup manifestă o serie contradictorie de valori. În timp ce apaticii au o tendință mai puternică decât media pe țară de a crede că votul nu are prea mare importanță, ei nu par să respingă noțiunea generală de participare politică - nu cred că un nivel mare de participare ar conduce la un conflict inutil și nici nu acceptă afirmația potrivit căreia neacazul cu democrația este că oamenii nu știu ce-i mai

bine pentru ei. Manifestă un sprijin mai slab pentru libertatea de expresie și credință și, în același timp, o tendință mai slabă de a interzice asocierea extremiștilor - spre deosebire de democrații activi.

Membrii acestui grup par să aibă dificultăți în recunoașterea drepturilor minorităților și integrarea diferitelor credințe și grupuri etnice. Ei sprijină cel mai puțin o garantare de către guvern a drepturilor minorităților. Acest fapt este consecvent cu tendința lor de a accepta că realele sociale sunt generate de alte etnii decât cea rusă. Ei au mai mult tendință, față de membrii altor grupuri, de a afirma că oamenii de diferite credințe nu trebuie să se asociază și că nedreptatea față de anumite grupuri poate fi justificată în interesul binelui suprem.

În problemele legate de conducerea politică, grupul împărtășește perceptia generală - majoritatea preferând statului de drept un conducător autoritar și învinovățind liderii de nepăsare față de oamenii de rând. În armonie cu populația în general, apaticii cred că securitatea economică trebuie să primeze față de dezvoltarea democrației.

Acest grup este disproportional rural (aproape 4 din 10). Dintre cei care au în prezent un loc de muncă, apaticii provin în cea mai mare măsură din rândurile clasei muncitoare (un procent de 10%). Ei reprezintă de asemenea grupul cel mai puțin educat și au venituri sub media națională.

Grupul Cinci: fataliștii (18%)

O majoritate covârșitoare a acestui grup susține părerea fatalistă potrivit căreia "ceea ce se întâmplă, se întâmplă, indiferent de ce facem or spunem noi cetățenii obișnuiți". Pentru fataliști, liderilor nu le pasă de ei și participarea nu are nici un sens deoarece "politicienii iau decizii" oricum. Față de apatici, acest grup pare să fie mai la curent cu identitatea liderilor, mai mulți dintre

membrii săi dând de asemenea dovedă de o minimă înțelegere a democrației. Totuși, grupul manifestă o lipsă dominantă de eficiență - majoritatea afirmând că votul nu ar avea importanță (cel mai mare procentaj dintre toate grupurile) și că oamenii nu știu ce-i mai bine pentru ei.

Așadar, ei sunt cel mai puțin înclinați să credă că toți cetățenii ar trebui să aibă o influență egală asupra politicii guvernului și, totodată, împărtășesc încrederea ceea mai mare (cu antidemocrații) că un conducător autoritar ar fi mai bun pentru țară decât toate legile la un loc.

Pe de o parte, fataliștii se numără printre cei care în mod sigur ar spune că țara se scufundă în haos și printre cei mai pesimisti despre situația în care ea ar putea să se afle peste cinci ani. Pe de altă parte, ei își pierd tot mai mult răbdarea cu "procedurile încete" ale judecătorilor de a intenta procese criminalilor. Ei se numără, de asemenea, printre cei care ar dori să vadă privatizarea amânată până ce corupția și ilegalitățile sunt eliminate.

Ca și antidemocrații, fataliștii tânjesc după epoca brejnevistă. Ei sunt mai în vîrstă (vîrstă medie - 41 de ani) și au cel mai mic venit personal. Disperați prin diferite tipuri de așezări, ei au o structură pe sexe care reflectă tabloul național. Geografic, există un număr disproportional mai mare de locuitori în Urali și vestul Siberiei în cadrul acestui grup.

Grupul Șase: antidemocrații (19%)

Din toate grupurile, antidemocrații exprimă cea mai puternică dorință pentru ca Partidul Comunist să fie din nou puternic din punct de vedere politic în Rusia. Ei se numără printre cei care susțin că eșecul socialismului în Rusia s-a datorat mai degrabă liderilor prost aleși decât sistemului ca atare. Mai mult de jumătate din acest grup - cel mai mare procent din toate grupurile - cred că cea mai bună

SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN RUSIA

perioada pentru ruși a fost sub Brejnev. Nu surprinde faptul că ei manifestă sentimente puternice potrivit căror țara merge pe un drum greșit.

Antidemocraților nu numai că le este greu să definească democrația, dar mărturisesc că nu cunosc multe lucruri despre ea. Totuși, ca grup, nu au înclinație pentru acțiuni politice. Au cunoștințe vagi despre liderii politici actuali și nu par să fie mai activi decât membrii altor grupuri în manifestările de opinii și/sau de nemulțumiri. Impărtășesc părerile fataliștilor potrivit căror "nu are rost să participe pentru că politicianii iau deciziile, nu poporul" și că "orice se întâmplă, se întâmplă" indiferent de ceea ce fac cetățenii.

In ceea ce privește o serie de afirmații cu privire la valorile politice - unele menite a reprezenta valori anti- iar altele prodemocratice - antidemocrații au o tendință specifică: în ceea ce privește afirmațiile antidemocratice, acest grup manifestă consecvent un sprijin ferm, iar în ceea ce privește pe cele prodemocratice, tendința de a spune "da" este considerabil redusă. Atitudinile lor cele mai distințe sunt cele legate de toleranță și egalitate. Cu marje variind între 21 și 34 de puncte procentuale, ei sunt mai mult predispuși, față de celelalte grupuri, să manifeste sprijin pentru superioritatea rasială și separatism, precum și să scuze și să justifice comportamentul discriminatoriu față de minorități.

Grupul pare să aibă o versiune față de privatizare, numărându-se printre cei care în mod ferm condamnă sistemul bazat pe profit și pun semnul egalitatii între privatizare și haos.

In acest grup există un număr disproportional mai mare de locuitori ai micilor orașe, de femei și etnici ruși. Nivelul venitului în acest grup se situează undeva aproape de media națională. Imparte primul loc pentru cea mai mare medie de vîrstă. Din punct de vedere educational, antidemocrații au una din cele mai slabe pregătiri. Trăsătura care caracterizează acest grup este religiozitatea sa - aproape jumătate sunt

religioși, comparat cu 37% la nivelul populației în general. Patru din zece antidemocrați sunt credincioși ortodocși ruși.

Trăsături de personalitate

Trăsăturile de personalitate ale membrilor celor șase grupuri ajută la explicarea preferințelor pentru diferite valori. Următoarea afirmație: "în fiecare grup trebuie să existe un lider desemnat, care să ia deciziile iar ceilalți să le urmeze", este întâmpinată cu mai mare dezacord decât acord de către democrații activi și de entuziaști. La polul opus, antidemocrații aprobă ferm această trăsătură autoritară.

Democraților activi și entuziaștilor le este mai ușor să facă față diferențelor și să se adapteze schimbărilor decât celorlalte grupuri. Cel mai probabil ei afirmă că nu se lasă "repede afectați de ceilalți care nu sunt de acord cu ei". Ei nu văd rostul în a demonstra străinilor că rușii sunt mai deștepți și nu consideră în mod obligatoriu că locurile natale sunt mai bune decât oricare altele. De asemenea, ei se numără printre cei care se lasă cel mai puțin demoralizați de caracterul imprevizibil al vieții în Rusia de astăzi.

Diferențele între aceste două grupuri ar putea reflecta experiențele lor respective și, într-o oarecare măsură, maturitatea. Democrații activi dau în special dovadă de tărie recurgând la forță și resursele lor interne individuale pentru a învinge greutățile și se simt în mod sigur stimulați într-o situație competitivă. Entuziaștii se numără printre cei care nu vor spune că forța internă și resursele individuale îi ajută, dar sunt mult mai înclinați să-și asume riscuri considerabile pentru a obține ceea ce doresc din viață, un drum pe care democrații activi par să-l evite. De asemenea, democrații activi par să fie reticenți în a încerca să ocrolească legea, o caracteristică care-i opune entuziaștilor.

Pluraliștii prudenți dau dovadă de sentimente ce-l caracterizează pe "Homo

Sovieticus": preferință pentru obiective comune astfel încât oamenii să ajute la atingerea lor; rușii sunt mai deștepți decât străinii; o strânsă legătură cu ținuturile natale; respectarea legilor; antipatie față de situațiile imprevizibile.

Totuși, ei par să aprecieze opțiunile dificile din politica contemporană - și nu văd lucrurile doar în alb și negru. Absolut nesurprinzător, apaticei ocolesc imprevizibilul și riscurile. Nu văd nici o stimulare în competiție sau în atingerea unor țeluri comune. De asemenea, nu văd rostul în a demonstra că rușii sunt mai deștepți decât străinii.

Fataliștii prezintă un portret al personalității asemănător cu al rusului mijlociu: le displace impreviziunea; preferă ca liderii să ia deciziile; o legătură strânsă cu țara; văd majoritatea lucrurilor în alb și negru; rezistență în abordarea greutăților vieții; dorința de a ocloci legea. Ei, totuși, au cea mai puternică tendință de a demistifica religia ca sursă a răspunsurilor la întrebările grele ale

vieții,

Antidemocrații par să aibă trăsături de caracter incongruente. Pe de o parte, ei sunt individualiști, competitivi; predispuși spre asumarea riscurilor; nu par să aibă incertitudini; capabili să recurgă la forță interioară. Pe de altă parte, ei preferă țelurile comune și situațiile de grup caracterizate de relația lider-supuși. Trăsătura lor generală este aceea că dintre membrii tuturor grupurilor sunt foarte probabil singurii care să credă că religia oferă cele mai bune răspunsuri la toate întrebările dificile ale vieții.

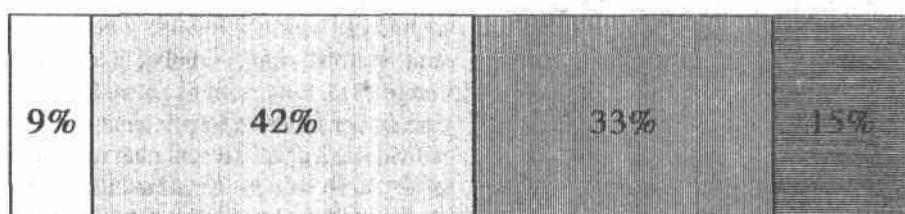
* * *

Cercetarea s-a realizat pe un eșantion național de 1.650 de subiecți. Prima etapă a studiului a fost încheiată în iunie 1993, a doua fiind planificată pentru septembrie 1994. În continuare sunt prezentate câteva distribuții procentuale.

Anexe

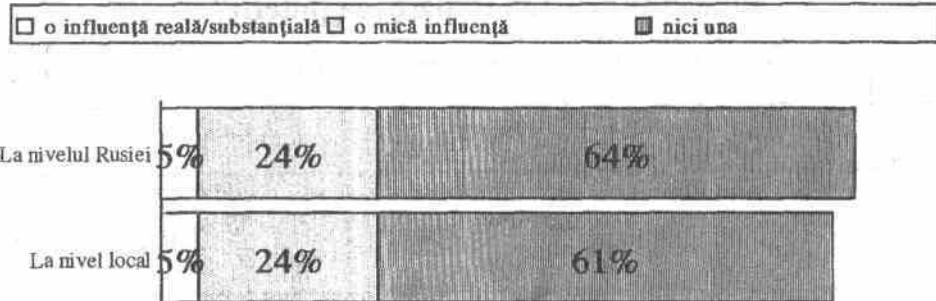
Ințelegerea democrației

☐ bună	☐ de bază	☒ nu atât de bună	☐ nu știu
-------------------------------	----------------------------------	---	----------------------------------

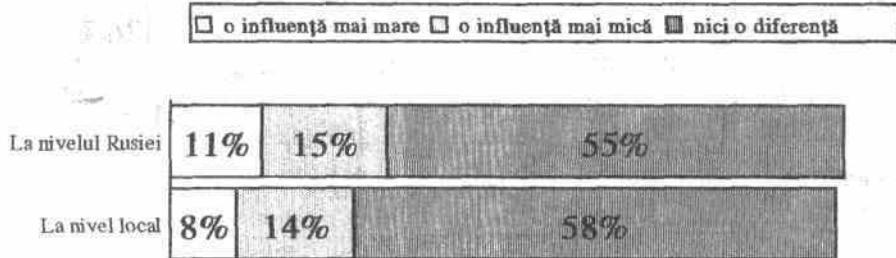

SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN RUSIA

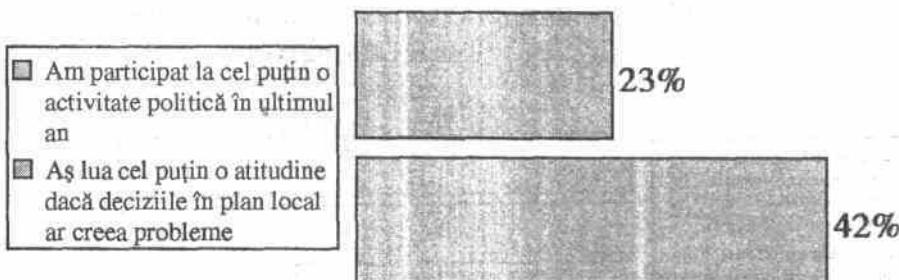
Influența pe care o au oamenii astăzi

Influența oamenilor asupra vieții publice astăzi în comparație cu perioada dinaintea perestroikăi

Participare

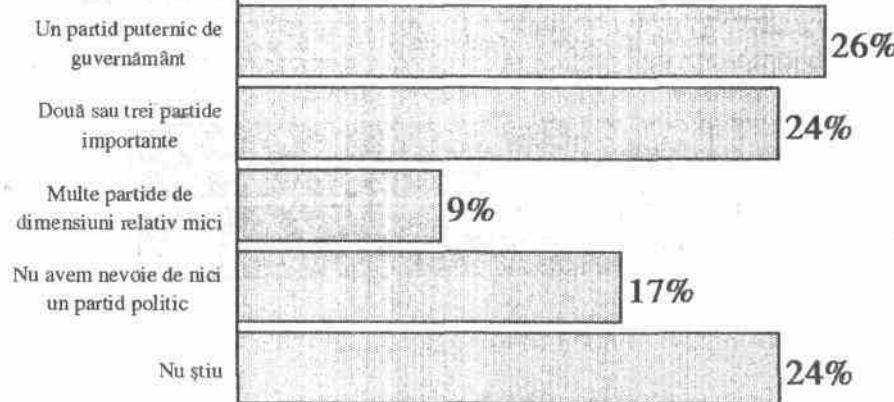
**Care este cel mai mare interes al Rusiei:
concentrarea sau împărțirea puterii?**

- Puterea concentrată în mâinile unui singur lider Puterea împărtită

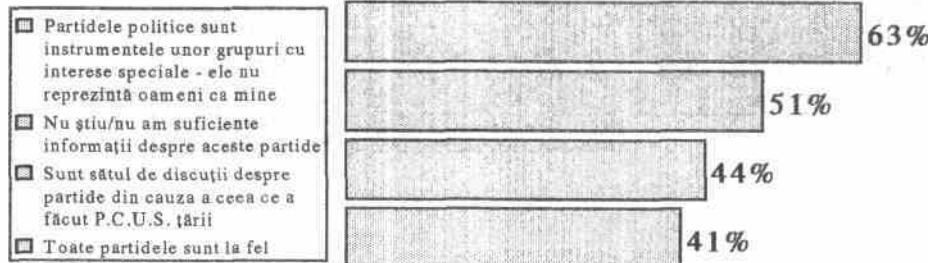
56%

24%

Numărul ideal de partide politice în Rusia

Motive importante pentru a nu te identifica cu nici un partid

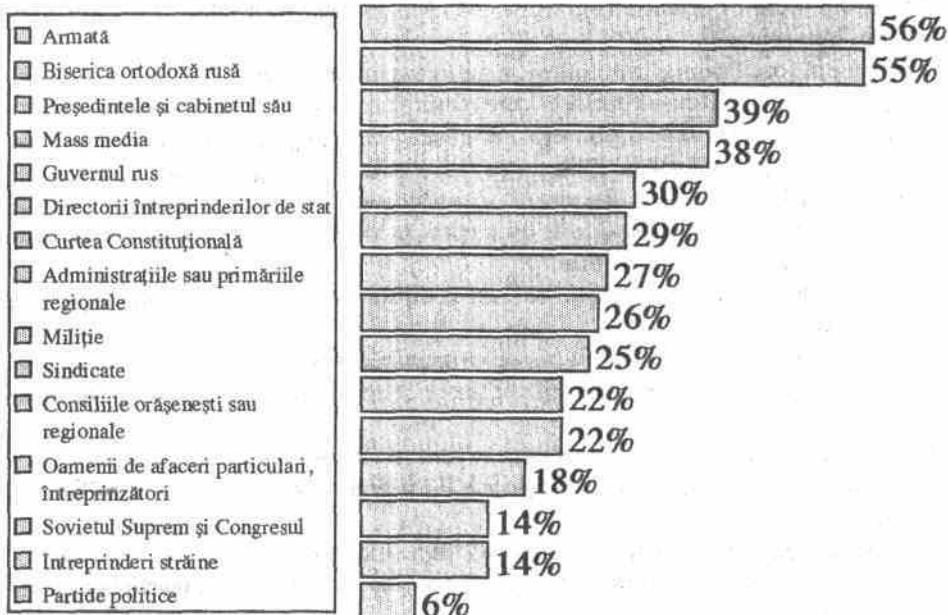

Premisa: Nu te identifica cu nici un partid politic din Rusia de astăzi.

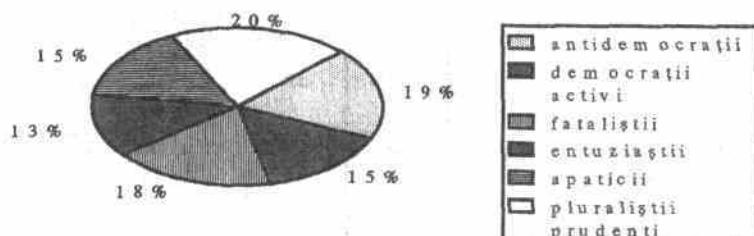
SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN RUSIA

Increderea în instituții

Procentajul subiecților care au o mare sau suficientă încredere în...

Cele șase grupuri

Afirmații cu valoare politică folosite în analiza segmentară

- Un lider autoritar ar face mai bună această țară decât toate legile și dezbatările.
- Am sentimentul că liderilor politici din această țară puțin le pasă de ceea ce gândesc sau doresc oamenii ca mine.
- Principalul necaz cu democrația în Rusia este că majoritatea oamenilor nu știu într-adevăr ce-i mai bine pentru ei.
- Pe oricine ai vota, lucrurile vor continua să meargă aproape ca înainte.
- Un nivel înalt de participare publică la luarea decizilor conduce adesea la conflicte inutile.
- Toți cetățenii ar trebui să aibă şanse egale în influențarea politiciei guvernului.
- Noi spunem că oamenii se nasc egali, dar de fapt umii sunt mai buni decât alții.
- Multe din realele sociale ale Rusiei sunt din vina altor etnii din această țară.
- Oamenii de credințe religioase diferite nu ar trebui să locuiască în aceeași comunitate pentru că acest lucru ar conduce la conflicte.
- Principiile democratice occidentale nu sunt compatibile cu cele mai multe aspecte ale tradiției ruse.
- Este responsabilitatea guvernului să asigure că drepturile minorităților sunt respectate.
- Nedreptatea față de anumite grupuri s-ar putea să nu fie justificată în interesul binelui suprem.
- Celor cu vederi extremiste nu ar trebui să li se permită formarea propriilor organizații.
- Dacă nu vor fi prezentate mai multe puncte de vedere, sunt puțin șanse să se cunoască vreodată adevărul.
- Trebuie să existe deplină libertate de rugăciune în biserică dorită.
- Pe primul loc se află securitatea economică a poporului și după aceea ne putem preocupa de construirea democrației.
- În lupta cu crima organizată nu ne putem permite să depindem de instanțele judecătoarești și de metodele lor încete și ineficiente.

Ce v-ar face să deveniți din nou mândru de Rusia?

	Total	Democrați activi	Entuziaștii prudenți	Pluraliștii	Apaticii	Fataliștii	Anti-democrații
O societate care protejează drepturile și libertățile individuale.	25	36	28	25	21	19	23
O economie de piață liberă care să ofere oamenilor talenți și harnic locuri de muncă și salarii mai bune.	18	23	26	19	13	19	12
Un sistem care să garanteze fiecărui cetățean locuri de muncă și servicii sociale.	24	18	14	28	18	30	31
Nu știu.	13	5	14	10	21	13	11

SONDAJ DE OPINIE PUBLICĂ DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN RUSIA

Evaluare generală a Rusiei de astăzi

	Total	Democrați activi	Entuziaștii	Pluraliști prudenti	Apaticii	Fataliștii	Anti-democrații
Tara							
merge pe drumul cel bun	21	41	32	15	20	14	13
merge într-o direcție gresită	48	32	38	54	50	53	56
nu știu	31	27	29	31	31	33	31
Situată politică							
lipsă de ordine, conduce la anarhie	46	38	43	52	45	52	45
se dezvoltă democrația	19	32	27	18	12	13	15
vechiul sistem este păstrat sub denumiri noi	11	9	8	8	15	12	15
se instaurează dictatura	6	6	5	6	8	5	6
nu știu	17	13	16	16	18	17	18

Preferințe pentru sisteme sociale

	Total	Democrați activi	Entuziaștii	Pluraliști prudenti	Apaticii	Fataliștii	Anti-democrații
Cea mai bună perioadă de trai							
în timpul tarului	18	34	16	14	17	16	15
în timpul lui Stalin	5	2	4	9	7	4	5
în timpul lui Brejnev	41	20	33	42	43	50	52
în timpul perestroikăi	4	4	4	5	5	4	3
începând cu august 1991	5	8	9	5	5	3	4
nu știu	26	32	34	26	23	24	21

De ce a eșuat sistemul sovietic?

	Total	Democrați activi	Entuziaștii	Pluraliști prudenti	Apaticii	Fataliștii	Anti-democrații
Nu a avut conducători buni, nu din cauză că principiile socialiste n-au fost bune.	52	33	44	65	43	55	64
Un sistem socialist nu va funcționa niciodată.	27	50	35	17	31	23	17
nu știu.	21	17	22	18	26	22	19

Viitorul ţării

	Total	Democrați activi	Entuziaștii prudenți	Pluraliștii prudenți	Apațicii	Fataliștii	Anti- democrații
Societatea se va apropiă de normal peste 5 ani de acum înainte.	30	46	45	28	27	21	26
Nu știu.	33	24	33	37	30	31	40
Aș dori ca Partidul Comunist să devină din nou influent							
da/poate	23	12	17	23	26	24	31
da	10	5	9	9	9	9	17
Nu știu.	17	9	14	17	24	18	17

Pe cine ați votat în alegerile prezidențiale?

	Total	Democrați activi	Entuziaștii prudenți	Pluraliștii prudenți	Apațicii	Fataliștii	Anti- democrații
Elfin	27	39	37	25	18	22	27
Ruțkoi	12	9	10	14	12	13	11
Nu voi participa la alegeri	24	14	19	20	33	27	25
Nu știu.	19	18	19	21	16	18	18